

Information and documentation - Guidelines for bibliographic references and citations to
information resources

Information et documentation - Principes directeurs pour la rédaction des références
bibliographiques et des citations
des ressources d'information

Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 690:2021. Překlad byl zajištěn Českou agenturou
pro stan-
dardizaci. Má stejný status jako oficiální verze.

This standard is the Czech version of the International Standard ISO 690:2021. It was translated by
the Czech Standardization Agency. It has the same status as the official version.

Nahrazení předchozích norem

Touto normou se nahrazuje ČSN ISO 690 (01 0197) z března 2011.

Národní předmluva

Změny proti předchozí normě

Toto vydání ČSN ISO 690 je rozsáhlým přepracováním předchozího vydání. Norma nově zavádí
formální strukturu citací v podobě datových prvků, atributů a rolí, stanovuje jejich označení, kontexty
a hierarchii. Kromě stávajícího implicitního zápisu bibliografických citací zavádí i zápis explicitní,
určený pro strojové zpracování citací. Jasněji také definuje obecné principy a pravidla, podle kterých
se citování řídí.

Toto vydání nově upravuje citování archivních dokumentů, souborů výzkumných dat, sociálních
médií a služeb a nepublikovaných informačních zdrojů. Pravidla pro citování seriálů byla změněna
tak, že ročníky a čísla cito-
vaných zdrojů musí být vždy slovně uvozena. Omezilo se použití typografických prostředků takovým
způsobem, aby bylo možné vyjádřit bibliografické citace v prostém textu.

Informativní příloha s příklady citačních systémů nově obsahuje popis systému jmenných značek
a implicitního citačního systému. Oproti předchozí verzi normy byla přidána nová informativní
příloha pojednávající o trvalých citacích internetových zdrojů.

Informace o citovaných dokumentech

ISO 4 zavedena v ČSN ISO 4 (01 0196) Informace a dokumentace - Pravidla zkracování slov z názvů a názvů dokumentů

ISO 5127 zavedena v ČSN ISO 5127 (01 0162) Informace a dokumentace - Slovník

ISO 8601-1 zavedena v ČSN ISO 8601-1 (97 8601) Datum a čas - Zobrazení pro výměnu informací - Část 1: Základní pravidla

Související ČSN

ISO 216 zavedena v ČSN EN ISO 216 (50 0042) Psací papír a některé druhy tiskovin - Čisté formáty - Řady A a B, a označování směru výroby

ISO 639-1 zavedena v ČSN ISO 639-1:2003 (01 0182) Kódy pro názvy jazyků - Část 1: Dvoupísmenný kód

ISO 832 zavedena v ČSN ISO 832 (01 0149) Informace a dokumentace - Bibliografický popis a citace - Pravidla zkracování bibliografických termínů

ISO 2108 zavedena v ČSN ISO 2108 (01 0189) Informace a dokumentace - Mezinárodní standardní číslo knihy (ISBN)

ISO 3166-1 zavedena v ČSN EN ISO 3166-1 (97 1002) Kódy pro reprezentaci názvů zemí a jejich částí - Část 1: Kód země

ISO 8601-2 zavedena v ČSN ISO 8601-2 (97 8601) Datum a čas - Zobrazení pro výměnu informací - Část 2: Rozšíření

ISO 28258:2013 zavedena v ČSN EN ISO 28258:2014 (83 6131) Kvalita půdy - Digitální výměna údajů týkajících se půdy

Vysvětlivky k textu této normy

V případech nedatovaných odkazů na evropské/mezinárodní normy jsou ČSN uvedené v člancích „Informace o citovaných dokumentech“ a „Související ČSN“ nejnovějšími vydáními, platnými v době schválení této normy. Při používání této normy je třeba vždy použít taková vydání ČSN, která přejímají nejnovější vydání nedatovaných evropských/mezinárodních norem (včetně všech změn).

Vysvětlivky k textu převzaté normy

Tato norma je doslovným překladem přejímané normy. V překladu se užívá generického maskulina místo zdvojení rodů. Použitá česká terminologie byla harmonizována s Českou terminologickou databází knihovnictví a informační vědy (TDKIV)[1](#).

V českém vydání této normy došlo oproti originálu k drobným edičním opravám za účelem přehlednosti a pro snazší pochopení uživatelem.

Citation a reference

V anglickém jazyce je samotný výraz *citation* (překládán jako citace či odkaz) využíván k označení odkazu v textu dokumentu, který dále odkazuje na použitý pramen v seznamu použité literatury. Naproti tomu anglický výraz *reference* (překládán jako citace či bibliografická citace) označuje podrobné formalizované údaje o dokumentu, které se uvádějí jako seznam použité literatury a slouží k přesné identifikaci a opětovnému nalezení citovaného informačního zdroje. V českém prostředí se tyto záznamy nezřídka označují slovem citace, čímž dochází k nejednotné terminologii.

V rámci této normy je výraz *citation* překládán jako *citace* a významově se jedná o označení odkazu v textu, který odkazuje na původní zdrojový dokument. Podrobný záznam o tomto dokumentu je pak nazýván *bibliografickou citací* (anglicky *reference*), jejichž výčet tvoří seznam použitých zdrojů. Významově jde o podrobný bibliografický záznam použitého informačního zdroje, který slouží k jeho přesné identifikaci, lokalizaci a následnému znovunalezení.

Work, manifestation a item

U termínů dílo (*work*), provedení (*manifestation*) a jednotka (*item*) bylo využito modelu FRBR (Functional Requirements for Bibliographic Records), respektive také nového pojmového modelu IFLA LRM (International Federation of Library Associations and Institutions – Library Reference Model). České překlady termínů byly uvedeny v souladu se zprávou Funkční požadavky na bibliografické záznamy: závěrečná zpráva (přeloženo Mgr. Ludmilou Celbovou)[2](#)).

Dílo (*work*) je v rámci této normy definováno jako intelektuální či umělecký výtvor. Jde v zásadě o abstraktní entitu, jíž dává konkrétní podobu až její provedení (*manifestation*), které je prezentací díla v určité formě. Provedení jako entita zahrnuje širokou škálu hmotných i digitálních objektů. Může tedy jít o různá vydání knihy, různé verze elektronických dokumentů (v různých formátech) či divadelní hru v různých reprízách. Provedení pak typicky sestává z různých jednotek (exemplářů) s většinou identickým obsahem, viz obrázek 1.

Norma ISO 690, na rozdíl od modelu FRBR, resp. IFLA LRM, nepracuje s termínem vyjádření (*expression*). Vyjádření se v rámci ISO 690 považují za samostatná díla, která lze v bibliografických citacích zahrnout pomocí vztahů mezi díly.

Obrázek 1 – Model entit v ČSN ISO 690

Upozornění na národní poznámky

Do normy byly k článkům 7.1.2.2, 7.5.1, 7.7.2.3, 7.7.4, 7.8.2.2, 7.8.3.4, 7.10.7, 7.15.7, 8.13.3.6 a 8.14.6 doplněny informativní národní poznámky, objasňující upřednostňovanou podobu různých označení v češtině, kde norma explicitně zmiňuje podobu označení v angličtině.

Upozornění na národní přílohu

Do této normy byla doplněna národní příloha NA, která obsahuje přehled datových prvků, atributů, rolí a dalších frází předepisovaných normou s jejich originálním zněním v angličtině

a upřednostňovanou podobou v českých bibliografických citacích.

Vypracování normy

Zpracovatel: Studenti Ústavu jižní a centrální Asie, z.s., IČO 06709834, Mgr. Jan Kučera, Ph.D.

Pracovník České agentury pro standardizaci: Ing. Kateřina Volejníková

Česká agentura pro standardizaci je státní příspěvková organizace zřízená Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví na základě ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

ICS 01.140.20

Obsah

	Strana
Předmluva.....	
.....	11
Úvod.....	
.....	12
1 Předmět normy.....	13
2 Citované dokumenty.....	13
3 Termíny a definice.....	13
4 Principy pro vytváření bibliografických citací.....	19
4.1 Účel.....	19
4.2 Princip 1: Zajištění přesnosti metadat.....	19
4.3 Princip 2: Upřednostnění identifikace a získání.....	19
4.4 Princip 3: Sjednocení stylu bibliografických citací.....	20
4.5 Princip 4: Určení vhodné úrovně přesnosti.....	20
5 Pravidla pro vytváření bibliografických citací.....	20
5.1 Všeobecně.....	20

5.2.....	Umožnit dohledatelnost citovaného informačního zdroje.....	20
5.3.....	Přesně vyjádřit použitý obsah.....	20
5.4.....	Citovat odvozená díla společně s originálem.....	20
5.5.....	Přesně citovat provedení a jednotku.....	21
5.6.....	Zvážit dostupnost neveřejných informačních zdrojů.....	21
5.7.....	Zavést jednotný vizuální styl.....	21
5.8.....	Správně uvést úroveň přesnosti.....	21
6.....	Metadata.....	22
6.1.....	Obecně.....	22
6.2.....	Zdroj dat.....	22
6.2.1.....	Obecně.....	22
6.2.2.....	Citovaný informační zdroj.....	22
6.2.3.....	Externí zdroje metadat.....	22
6.3.....	Kontrola správnosti a úplnosti.....	23
6.4.....	Nakládání s protichůdnými údaji.....	23
7.....	Datové prvky.....	

.....	23
7.1	
Obecně.....	23
.....	23
7.1.1	Struktura
citace.....	23
.....	23
7.1.2	Obecná
pravidla.....	24
.....	24
7.1.3	Provedení
a jednotka.....	31
.....	31
7.2	
Tvůrce.....	33
.....	33

7.2.1.....	Obecně.....	33
7.2.2.....	Role.....	33
7.2.3.....	Výběr.....	33
7.2.4.....	Osobní jména.....	34
7.2.5.....	Jména organizací a korporací.....	37
7.2.6.....	Více tvůrců.....	38
7.2.7.....	Pseudonymy.....	40
7.2.8.....	Anonymní díla.....	40
7.3.....	Název.....	41
7.3.1.....	Preferovaná forma.....	41
7.3.2.....	Alternativní formy.....	41
7.3.3.....	Obecně známý či původní název.....	41
7.3.4.....	Dlouhý název.....	41
7.3.5.....	Další části názevu.....	42
7.3.6.....	Nejednoznačný nebo nesprávný název.....	

7.3.7.....	Chybějící název.....	42
7.3.8.....	Překlad názevu.....	42
7.3.9.....	Názvy přeložených děl.....	42
7.3.10.....	Zápis.....	43
7.4.....	Součásti.....	43
7.4.1.....	Všeobecně.....	43
7.4.2.....	Zápis.....	43
7.5.....	Formáty a typy zdrojů.....	45
7.5.1.....	Formáty.....	45
7.5.2.....	Typy zdrojů.....	45
7.5.3.....	Formáty digitálních souborů.....	46
7.5.4.....	Nový formát.....	47
7.6.....	Vydání a verze.....	47
7.6.1.....	Vydání.....	47
7.6.2.....	Verze.....	

.....	48
7.6.3 Odvozený a přizpůsobivý obsah.....	
.....	48
7.6.4 Etapy zveřejňování.....	
.....	49
7.7	
Datum.....	
.....	49
7.7.1	
Obecně.....	
.....	49
7.7.2	
Zápis.....	
.....	49
7.7.3 Datum vydání.....	
.....	51
7.7.4 Datum citace.....	
.....	51
7.7.5 Data zveřejnění opětovného vydání a kopií.....	51
7.7.6 Nesprávná data.....	
.....	52
7.8 Informace o výrobě.....	
.....	52
7.8.1	
Obecně.....	
.....	52
7.8.2	
Role.....	
.....	52
7.8.3	
Místo.....	
.....	54
7.9 Číslování a stránkování.....	
.....	56

7.9.1	
Obecně.....	56
7.9.2	
Citovaná část.....	56
7.9.3	
Prosté citace a bibliografické citace.....	56
7.10	
Seriály a edice.....	57
7.10.1	
Obecně.....	57
7.10.2	
Kvalifikátory názvů.....	57
7.10.3	
Klíčový název a zkrácený klíčový název.....	57
7.10.4	
Předchozí názvy.....	58
7.10.5	
Informace o konferenci.....	58
7.10.6	
Název edice a číselné označení.....	58
7.10.7	
Nové řady.....	58
7.11	
Identifikátory.....	59
7.11.1	
Všeobecně.....	59
7.11.2	
Identifikátory mezinárodních norem.....	59
7.11.3	
Trvalé identifikátory.....	

.....	60
7.12..... Dostupnost a umístění.....	61
7.12.1..... Fyzické umístění.....	61
7.12.2..... Síťové umístění a přístup.....	64
7.12.3..... Trvalé odkazy a zkracovače URL.....	67
7.12.4..... Omezení přístupu a zaniklé zdroje.....	67
7.13..... Atributy jednotek a událostí.....	68
7.13.1..... Obecně.....	68
7.13.2..... Atributy jednotky.....	68
7.13.3..... Atributy událostí.....	69
7.14..... Vztah.....	69
7.14.1..... Všeobecně.....	69
7.14.2..... Překlad.....	70
7.14.3..... Komentář.....	70
7.14.4..... Anotace.....	71
7.14.5..... Úprava.....	

.....	71
7.14.6..... Výtah a adaptace.....	71
7.14.7..... Recenze a kritiky.....	72
7.14.8..... Zástupce.....	73
7.14.9..... Inkluze.....	74
7.14.10.... Umělecké vystoupení.....	74
7.14.11.... Vícero vztahů.....	74
7.15..... Ostatní prvky.....	74
7.15.1..... Všeobecně.....	74
7.15.2..... Předmět.....	75
7.15.3..... Rozměry a velikost.....	75
7.15.4..... Velikost souboru.....	76
7.15.5..... Cena.....	76
7.15.6..... Registrovaná obchodní značka.....	76
7.15.7..... Metadata pro právní nároky.....	76

7.15.8.....	Původ a autentičnost.....	77
7.15.9.....	Systémové požadavky.....	77
7.15.10....	Restaurování.....	78
7.15.11....	Ostatní informace.....	78
8.....	Kategorie zdrojů.....	78
8.1.....	Obecně.....	78
8.1.1.....	Účel.....	78
8.1.2.....	Uváděné metadatové prvky.....	79
8.2.....	Monografie.....	79
8.2.1.....	Metadatové prvky.....	79
8.2.2.....	Jednoduché monografie.....	80
8.2.3.....	Monografie sestávající z více svazků.....	80
8.2.4.....	E- knihy.....	80
8.2.5.....	Audioknihy.....	80
8.2.6.....	Hry, libreta a scénáře.....	

.....	81
8.2.7.....	
Jednotka.....	81
.....	81
8.3.....	
Součásti monografie.....	82
.....	82
8.3.1.....	
Metadatové prvky.....	82
.....	82
8.3.2.....	
Součásti monografie.....	83
.....	83
8.4.....	
Seriály a jejich části.....	83
.....	83
8.4.1.....	
Obecně.....	83
.....	83
8.4.2.....	
Metadatové prvky.....	84
.....	84
8.4.3.....	
Seriály a jejich součásti.....	85
.....	85
8.4.4.....	
Novinové články.....	87
.....	87
8.4.5.....	
Edice monografií a jejich součásti.....	87
.....	87
8.5.....	
Programy a aplikace.....	87
.....	87
8.5.1.....	
Obecně.....	87
.....	87
8.5.2.....	
Metadatové prvky.....	88
.....	88
8.5.3.....	
Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ zdroje.....	88
.....	88
8.5.4.....	
Operační systémy.....	89
.....	89

8.5.5 Běžné programy.....	89
8.5.6 Hry.....	90
8.6 Kartografický dokument.....	90
8.6.1 Všeobecně.....	90
8.6.2 Metadatové prvky.....	91
8.6.3 Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ zdroje.....	92
8.6.4 Samostatně vydané kartografické zdroje.....	93
8.6.5 Kartografické zdroje jako součást.....	94
8.6.6 Elektronické kartografické zdroje.....	94
8.7 Události, umělecká vystoupení, nahrávky a audiovizuální dokumenty.....	94
8.7.1 Všeobecně.....	94
8.7.2 Metadatové prvky.....	95
8.7.3 Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ zdroje.....	96
8.7.4 Filmy a videa.....	98

8.7.5		
Vysílání.....		
.....	99	
8.7.6		
Součásti.....		
.....	99	
8.7.7	Umělecká vystoupení, umělecké produkce a události.....	100
8.7.8	Záznamy představení.....	101
8.7.9	Produkty související s uměleckým představením.....	101
8.7.10	Výstavy.....	102
8.8	Výtvarné umění, grafické dokumenty a sběratelské předměty.....	102
8.8.1	Obecně.....	102
8.8.2	Metadatové prvky.....	103
8.8.3	Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ zdroje.....	103
8.8.4	Jednotlivá díla.....	107
8.8.5	Jako součást.....	108
8.8.6	Trvalé konstrukce a instalace.....	108
8.8.7	Dočasná nebo zničená díla.....	108
8.9	Hudební dokument.....	109
8.9.1	Obecně.....	109

8.9.2 Metadatové prvky.....	109
8.9.3 Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ zdroje.....	110
8.9.4 Živá a zaznamenaná hudba.....	110
8.9.5 Notový záznam.....	111
8.9.6 Jako součást.....	112
8.10	
8.10.1	
Patenty.....	112
8.10.2	
Metadatové prvky.....	112
8.10.3 Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ zdroje.....	113
8.10.4 Žádosti o patent.....	113
8.10.5 Udělené patenty.....	114
8.11 Zprávy vydávané v řadách a podobné informační zdroje.....	114
8.11.1	
Obecně.....	114
8.11.2	
Metadatové prvky.....	114
8.11.3 Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ zdroje.....	115
8.11.4	
Normy.....	115
8.12 Archivní	

dokumenty.....	118
8.12.1.....	
Obecně.....	118
8.12.2.....	
Metadatové prvky.....	118
8.12.3.....	
Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ zdroje.....	119
8.12.4.....	
Samostatné dokumenty.....	119
8.12.5.....	
Sbírký.....	119
8.12.6.....	
Dokumenty a efeméra v soukromém vlastnictví.....	120
8.13.....	
Soubory výzkumných dat.....	120
8.13.1.....	
Obecně.....	120
8.13.2.....	
Metadatové prvky.....	121
8.13.3.....	
Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ zdroje.....	121
8.14.....	
Webová sídla a jejich součásti.....	124

8.14.1.....	
Obecně.....	
.....	124
8.14.2.....	Metadatové
prvky.....	
.....	124
8.14.3.....	Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ
zdroje.....	125
8.14.4.....	Webové
sídlo.....	
.....	125
8.14.5.....	Webové
archivy.....	
.....	126
8.14.6.....	Webová
stránka.....	
.....	126
8.14.7.....	Součást webové
stránky.....	
.....	127
8.15.....	Sociální média
a služby.....	
.....	127
8.15.1.....	
Obecně.....	
.....	127
8.15.2.....	Metadatové
prvky.....	
.....	127
8.15.3.....	Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ
zdroje.....	128
8.15.4.....	
Služby.....	
.....	129
8.15.5.....	Proud
záznamů.....	
.....	130
8.15.6.....	Individuální
příspěvky.....	
.....	130
8.15.7.....	Zveřejňování obsahu patřícího původnímu
tvůrci.....	131
8.16.....	Nepublikované informační
zdroje.....	

.....	131
8.16.1.....	
Obecně.....	131
8.16.2.....	
Metadatové prvky.....	132
8.16.3.....	
Datové prvky a pravidla specifické pro tento typ zdroje.....	132
8.16.4.....	
Osobní komunikace.....	132
8.16.5.....	
Skupinové komunikace.....	133
8.16.6.....	
Disertační a diplomové práce.....	133
8.16.7.....	
Rukopis.....	133
8.16.8.....	
Preprint.....	133
8.16.9.....	
Telefonní hovory.....	133
8.16.10	
Prezentace.....	133
Příloha A (informativní) Citační systémy.....	135
Příloha B (informativní) Trvalé bibliografické citace internetových zdrojů.....	140
Bibliografie.....	145
Národní příloha NA (informativní) Přehled překladu označení datových prvků, atributů a dalších frází.....	148

© ISO 2021

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být, není-li specifikováno jinak nebo nepožaduje-li se to v souvislosti s její implementací, reprodukována nebo používána v jakékoliv formě nebo jakýmkoliv způsobem, elektronickým ani mechanickým, včetně pořizování fotokopii nebo zveřejňování na internetu nebo intranetu, bez předchozího písemného souhlasu. O souhlas lze požádat buď ISO na níže uvedené adrese, nebo členskou organizaci ISO v zemi žadatele.

ISO copyright office

CP 401 · Ch. de Blandonnet 8

CH-1214 Vernier, Geneva

Tel.: + 41 22 749 01 11

E-mail: copyright@iso.org

Web: www.iso.org

Publikováno ve Švýcarsku

Předmluva

ISO (Mezinárodní organizace pro standardizaci) je celosvětová federace národních standardizačních orgánů (členské orgány ISO). Příprava mezinárodních standardů je obvykle prováděna technickými komisemi ISO. Každý členský orgán se zájmem o oblast, pro kterou byla zřízena technická komise, má právo být v této komisi reprezentován. Ve spolupráci s ISO se prací účastní rovněž vládní i nevládní mezinárodní organizace. ISO úzce spolupracuje s Mezinárodní elektrotechnickou komisí (IEC) ve všech záležitostech elektrotechnické standardizace.

Postupy užití při tvorbě tohoto dokumentu a dokumentů určené k jeho další údržbě jsou popsány v části 2 Směrnic ISO/IEC. Zejména je třeba vzít v úvahu rozdílná kritéria ke schválení různých typů dokumentů ISO. Tento dokument byl zpracován v souladu s redakčními pravidly uvedenými v části 2 Směrnic ISO/IEC (viz www.iso.org/directives).

Upozorňuje se na možnost, že některé prvky tohoto dokumentu mohou být předmětem patentových práv. ISO nelze činit odpovědným za identifikaci žádného nebo všech patentových práv. Podrobnosti patentových práv identifikovaných během tvorby dokumentu budou uvedeny v Úvodu a/nebo v seznamu obdržených patentových prohlášení ISO (viz www.iso.org/patents).

Jakýkoliv obchodní název užitý v tomto dokumentu není výrazem podpory, nýbrž informací čistě pro pohodlí uživatele.

Pro výklad dobrovolného charakteru standardů, význam jednotlivých termínů ISO a výrazů spojených s posuzováním shody, stejně tak jako pro informace ohledně dodržování pravidel Světové obchodní organizace (WTO) v rámci Dohody o technických překážkách obchodu (TBT) viz www.iso.org/iso/foreword.html.

Tento dokument byl připraven technickou komisí ISO/TC 46, *Informace a dokumentace*, subkomisí SC 9, *Identifikace a popis*.

Toto čtvrté vydání zrušuje a nahrazuje třetího vydání (ISO 690:2010), jehož je technickou revizí.

Hlavní změny v porovnání s vydáním předchozím jsou následující.

- pravidla pro citaci elektronických zdrojů byla značně rozšířena;
- byla přidána pravidla pro užívání trvalých identifikátorů, trvalých odkazů a webových archivů;
- dokument byl pro zlepšení čitelnosti reorganizován.

Jakékoliv připomínky a dotazy k tomuto dokumentu by měly být směřovány na národní standardizační orgán uživatele. Seznam všech těchto orgánů je k dispozici na www.iso.org/members.html.

Úvod

Citace umožňují identifikaci a lokalizaci informačních zdrojů. Navíc se používají k propojení nových a odvozených poznatků se stávajícími zdroji poznání, proto hrají důležitou roli v předávání a udržování vědomostí – procesu, který tvoří základ vývoje kultury a vědy lidské civilizace.

V době demokratizace výpočetních a síťových technologií je čím dál tím více důležité zajistit konzistentní způsob citování informačních zdrojů – sadu citačních pravidel, která pokrývají nové typy informačních zdrojů, a umožňují tak odkazovat na informační zdroje minulé, současné i budoucí. To je právě cílem tohoto nového vydání ISO 690, společně s formalizací stávající praxe.

Tento dokument popisuje sadu pravidel a praktických zásad pro vytváření bibliografických citací a požadavky na citace informačních zdrojů. Informační zdroje, které lze citovat, jsou různých typů: tištěné a elektronické dokumenty, od monografií po periodika, od kartografických zdrojů po audiovizuální díla, od softwaru po databáze, od patentů po zprávy a webové stránky.

Speciálně tento dokument poskytuje deterministický systém pro citování informačních zdrojů. Jednotlivé údaje o citovaném zdroji tak lze z vygenerované citace jednoznačně dohledat. Tento systém je zamýšlen tak, aby byl použitelný pro všechny přirozené jazyky.

Citační systém je založen na běžné sadě metadat o informačních zdrojích, doplněné o sadu pravidel, jak je poskládat do citace. Pro typy informačních zdrojů, které vyžadují dodatečné údaje, například pro audiovizuální dokumenty, umělecká díla, grafiku či online zdroje, poskytuje tento systém taková doplňková pravidla, aby bylo s těmito zdroji nakládáno dle zavedených pravidel v daných oborech.

Citační systém popsáný v tomto dokumentu je možné považovat za konfigurovatelný rámec pro tvorbu citačních stylů. Například znaky a pravidla pro oddělovače použité v citacích mohou být nahrazeny jinými způsoby či typografickými prostředky. Rovněž je možné převzít část zásad z tohoto dokumentu a aplikovat je na jakýkoliv styl citování, například na pokyny pro citování akademických publikací či univerzit. Tento dokument užívá jeden vzorový citační styl, avšak žádný citační styl neupřednostňuje.

Ačkoliv tento dokument nepředepisuje způsob, jakým se má tvořit seznam bibliografických citací, příloha A popisuje několik takových systémů. V tomto dokumentu se cituje dle číselného citačního systému (viz A.3). Příloha B určuje pravidla pro citování archivovaných webových zdrojů.

Tento dokument nerozebírá dopodrobna důležitost správného citování. Toto téma je dobře zpracované v doporučeních pro citování zveřejněných univerzitami[1] a na webu zaměřeném na prevenci plagiátorství[2]. Popis důvodů, proč je citování ve vědě důležité, je mimo záběr tohoto dokumentu. Několik příkladů zdrojů, které by měly být vždy citovány, je zmíněno v kapitole 5.

Tento dokument obsahuje mnoho odkazů na webové zdroje pomocí URL. Funkčnost těchto odkazů není možné dlouhodobě zajistit. Pokud odkazovaný zdroj již neexistuje nebo působí značně odlišně, doporučuje se čtenářům získat obsah takového odkazu z webového archivu.

1 Předmět normy

Tento dokument předepisuje sadu pravidel, zásad a požadavků na přípravu bibliografických citací a citací ve zdro-

jích, které nejsou primárně bibliografické. Norma je použitelná na bibliografické citace a citace všech druhů informačních zdrojů, včetně monografií, periodik, příspěvků v monografiích či periodikách, patentů, kartografických dokumentů, uměleckých děl a představení, stejně tak jako rozličných elektronických zdrojů, např. výzkumných dat, databází, programů a aplikací, webových archivů a sociálních médií, hudby, zvukových nahrávek, tiskovin, fotografií, grafických a audiovizuálních dokumentů, archivních zdrojů a filmů.

Tento dokument poskytuje deterministický systém pro citování informačních zdrojů. Citaci generovanou dle tohoto systému lze jednoznačně namapovat zpět na jednotlivé údaje o citovaném zdroji. Tento systém je zamýšlen tak, aby byl použitelný v různých jazycích. Citace generované pomocí tohoto systému jsou strojově čitelné. Citační systém popsáný v tomto dokumentu lze použít jako konfigurovatelný rámec pro tvorbu citačních stylů.

Tento dokument nspecifikuje datový model pro strojově čitelné citace, nicméně taková specifikace může být popsána v samostatném dokumentu nebo zahrnuta v budoucím vydání ISO 690.

Zásady pro citace právních dokumentů, např. odkazy na soudní případy, zákony či spisy, nejsou předmětem tohoto dokumentu, neboť se v různých zemích liší[3]. Doporučení, jaké informační zdroje mají, nebo nemají být citovány, i popis rizik spojených například s citováním sociálních médií, jsou mimo záběr tohoto dokumentu[4].

Konec náhledu - text dále pokračuje v placené verzi ČSN.

1) <https://tdkiv.nkp.cz/>

2) <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/cataloguing/frbr/frbr-cs.pdf>

[1] Např. <https://pr.princeton.edu/pub/integrity/pages/cite/>,
<https://integrity.mit.edu/handbook/citing-your-sources/avoiding-plagiarism-cite-your-source>.

[2] <https://www.plagiarism.org/>.

[3] Například ve Spojených státech se - dle jurisdikce - používá ALWD Guide to Legal Citation nebo Bluebook.

[4] Akademické instituce či vydavatelé v oblasti vědy nemusí akceptovat citování některých informačních zdrojů, jako například články z Wikipedie ve vědeckých člancích a jiných odborných dokumentech.